

Катерина Шевченко
О. Анхим, к. філол. н., доцент
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Еративи як мовний феномен: теоретичні аспекти та особливості перекладу

Еративи як свідомо допущені орфографічні, лексичні або синтаксичні помилки є особливим явищем у лінгвістиці, що привертає увагу дослідників завдяки своїй неповторній ролі у художніх текстах. Цей лінгвістичний феномен здатний передавати культурні коди, соціальні відтінки та навіть сатиричні елементи, що робить його популярним у сучасній літературі. Однак особливо складним ератив стає для перекладачів, адже адекватне відтворення його функцій цільовою мовою потребує особливого підходу. Це дослідження обґрунтовує значущість еративів у контексті перекладу та аналізує основні типи перекладацьких трансформацій, застосовуваних при їхньому відтворенні українською.

Термін *ератив* походить від латинського “*errare*”, що означає «*помилатися*» (Ситдикова, 2024). Еративи слугують своєрідним

інструментом для акцентуації, створення певної образності або передачі гумору. У лінгвістичній науці еративи поділяються на первинні (спотворення, яке відтворює усну форму слів) та вторинні (гіперкоректні форми) (Ератив, 2024). На практиці еративи класифікуються за функцією і виглядом: сатиричні орфографічні помилки, сенсаційний правопис, гаф, катахреза, корупція мовних норм та інші. Важливо розуміти, що використання еративів у текстах зумовлене певною мовною ідеологією, яка пов'язана зі збереженням культурного колориту, іронічними або сатиричними прийомами.

У цьому дослідженні було проаналізовано, як еративи використовують та перекладають. Джерелом для розвідки слугували матеріали творів С. Кінга, К. Петровської та М. Гапоненко. Основні труднощі перекладу еративів з англійської та німецької мов полягають у відтворенні їхнього комунікативного ефекту українською мовою. Наприклад, у романах Кінга спостерігається навмисне порушення орфографічних норм для підсилення певних емоцій або гумору. Для успішної передачі еративів українською перекладачі використовують такі трансформації: *лексико-семантичні* (підбір близьких за звучанням або значенням українських слів), *граматичні* (заміну синтаксичних структур), *стилістичні* (імітація регіональної лексики або сленгу) та *графічні* (свідоме порушення правил написання).

"You're a spaz, Daddy," Ellie said, not unkindly (King, 2024). – А татко – безрукий, – захихотіла Еллі (Кінг С., n.d.).

У цьому прикладі спостерігається використання логізації щодо ератива *a spaz*, який було відтворено як безрукий.

W-Who? (King, S. (2024).) – *К-к-кого?* (Кінг С., n.d.).

You might say it's another part of the "Pet Sematary." – (King, 2024). *Можна сказати, що то просто продовження «Кладвища домашніх тварин»* (Кінг).

Plommm... (Petrowskaja, 9) – *Та сойка...* (Гапоненко, 2019, 10).

"Wietho wohnen Thie hier? Waren Thie an der Front?", *will der Lispelnde wissen* (Petrowskaja, 127). – *«А шого се Ви тут шивете?*

Ви були на фронті?» – цікавиться шепелявий (Гапоненко, 2019, 108).

Наведені приклади демонструють використання перекладацької трансформації додавання щодо англійських та німецьких еративів *W-Who*, *Pet Sematary*, *Plommm*. Було простежено додавання як літери (наприклад, *W-Who?* – *К-к-кого?*), так й окремих лексичних одиниць (наприклад, “*Pet Sematary*” – «*Кладвишча домажніх тварин*», *Plommm* – *Та сойка*, *Wietho wohnen Thie hier?* – *А шого се Ви тут шивете?*).

Отже, **еративи** є важливою частиною мовної виразності та дозволяють авторам привнести у текст додатковий рівень іронії, зневаги або навіть критики через свідоме порушення правил написання. Аналіз свідчить, що для збереження таких ефектів у перекладі необхідно застосовувати комбінацію лексичних, граматичних та стилістичних трансформацій. У текстах Кінга еративи використовуються для того, щоб підкреслити особливості мовлення персонажів і додати їм виразності. Навмисне порушення мовних норм допомагає створити комічний або сатиричний ефект, а також відобразити соціальний статус або емоційний стан персонажів. Через це еративи можуть передавати грубість, недбалість або іронічний підтекст, що робить мову персонажів більш живою та індивідуальною. Тексти К. Петровської та М. Гапоненко демонструють також функції еративів у побудові культурних алюзій та соціальних характеристик. У процесі перекладу важливо дотримуватись методів, які допомагають зберегти не лише лексичну точність, а й стилістичну функціональність еративів, передаючи гумор або сатиру у тексті відповідно до оригіналу.

Список джерел

1. Гапоненко, М. (2019). Хто така Марта? Роман. Чернівці: Книги – XXI.
2. Ератив. (2024). Доступ 12 березня 2024, <https://dbpedia.org/page/Cacography>

3. Кінг, С. (2024). Кладовище домашніх тварин. Доступ 10 серпня 2024, <https://uabooks.net/reader/254/>

4. Причини появи еративів, класифікація еративів. (2024). Доступ 10 січня 2024, <https://jak.koshachek.com/articles/prichini-pojavi-erativiv-klasifikacija-erativiv.html>

5. Ситдикова, І. (2024). Ератографія у сфері сучасної Інтернет-комунікації. С. 292-296. Доступ 10 січня 2024, <https://docplayer.net/51112255-Eratografiya-u-sferi-suchasnoyi-internet-komunikaciyi.html>

6 .King, S. (2024). Pet Sematary. Retrieved March, 12, 2024, from <https://pet-sematary.bib.bz/>

7. Petrowskaja, K. (2024). Vielleicht Esther? 292 S. Retrieved March, 12, 2024, from https://vps-41387.vps-default-host.net/uploads/order/petrowska-vielleicht_1703174123.pdf